

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14248/2022
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужила АА из ..., Република ... и ББ из ..., ..., Република ..., чији је заједнички пуномоћник Бојан Буха, адвокат из ..., против тужене ВВ из ..., чији је пуномоћник Страхиња Селаковић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и поништаја тестамена, одлучујући о ревизији тужила изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1043/22 од 20.05.2022. године, у седници одржаној дана 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужила изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1043/22 од 20.05.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 2491/18 од 23.12.2021. године, одбијен је примарни тужбени захтев којим су тужиле тражиле да се утврди да је ништаво и да не производи правно дејство писано завештање пред сведоцима оставиле ГГ, сачињено дана 20.07.2016. године, проглашено дана 15.12.2016. године, што би тужена била дужна да призна и трпи, те да ће се њена заоставштина распорити по закону, као и да тужена накнади тужилама трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од дана извршности пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев којим су тужиле тражиле да се утврди да је рушљиво и да не производи правно дејство писано завештање пред сведоцима оставиле ГГ, сачињено дана 20.07.2016. године, проглашено дана 15.12.2016. године, што је тужена дужна да призна и трпи, те да суд поништи ово завештање и одреди да ће се њена заоставштин распорити по закону, као и да тужена накнади тужилама трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од дана извршности пресуде. Ством трећим изреке, обавезане су тужиле да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка од 516.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1043/22 од 20.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужила и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужила и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиле су благовремено изјавиле ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је дала одговор на ревизију, уз захтев за накнаду трошкова.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...10/23 – други закон), која је овде дозвољена у смислу члана 403. став 3. овог закона, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани на води ревизије да је пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из чл 374. став 1. у вези члан 12. ЗПП јер је другостепени суд прихватио као правилно становиште првостепеног суда о форми предметног завештања (решавајући то питање као претходно питање за одлуку о тужбеном захтеву).

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су сродници пок. оставиле ГГ, с тим што су тужиле у ближем степену сродству (ћерке њеног рођеног брата) од тужене (ћерка њене сестре од стрица). Оставила није имала деце. Њену заоставштину чини стан у ..., а од покретне имовине доспеле неисплаћене пензије код РФЗ ПИО, неисплаћена породична инвалиднина, новчана средства на рачунима у банкама, девизна штедња и потврда о пријему налога за продају бесплатних акција грађана. Након смрти лица са којим је оставила закључила уговор о доживотном издржавању, тужена је 2015. године почела да се брине о њој (иако је она била у стању да се сама брине о себи), тако што је обилазила у просеку сваких 10 дана. Неких годину и по дана пре смрти, ГГ је држала поред кревета цедуљицу са бројем телефона тужене и поруком да у случају њене смрти тужена буде позвана.

Дана 20.07.2016. године, ГГ је сачинила предметно својеручно завештање на парчету папира (на линије са утиснутим логом у дну папира „РГЛ“), истргнутом из роковника, латиничним писмом, хемијском оловком. Завештање почиње са речи: „Тестамент“, са следећом садржином: „Ја, ГГ 20. јул 2016. остављам стан и све што је у њему некретнина и покретнина ВВ (овде туженој), зато што ме чува и негује и храни, остављам све њој ... разлог ВВ1 ће ме сахранити код мог Боже, остављам јој штедну књижицу, тражим од ВВ1 да не сме да носи црно, тако исто не сме да објави да сам умрла, не сме да даје даћу, све ово остављам после своје смрти“. Завршава се потписом ГГ и текстом „ВВ1 потпиши се да пристајеш на моје жеље да ћеш све испунити, хвала ти“. У доњем левом углу папира на којем је сачињен текст завештања налази се потпис ВВ1 тужене и испод потписа број њене личне карте, рег. бр. ..., у доњем десном углу папира се налази потпис ГГ и испод потписа рег. бр. ..., а на средини доњег дела

папира, одмах изнад утиснутог лога, налази се потпис ДД. Иако тужена није била присутна приликом сачињавања предметног завештања, до стављања њеног потписа на делу текста завештања дошло је на молбу ГГ када је једном приликом тужена отишла са супругом код ње у посету. Тада јој ГГ рекла да када умре, не жели да било ко дође на њену сахрану, нити да тужена било кога обавештава о томе, што се односило и на њене братанице, овде тужиле и извадила папир на којем је био текст завештања, али га је прекрила руком. Рекла је туженој да се потпише на тај папир као доказ да неће никог звати на сахрану. Тужена се тада потписала на тај папир и испод уписала број своје личне карте, а након ње се потписала и сада пок. ГГ и ставила број своје личне карте.

Почетком августа 2016. године, ГГ је предала тако сачињено завештање у коверти својој сусетки ДД, не говорећи јој шта се налази у коверти, рекавши јој да, након њене смрти, преда туженој ту коверту. ГГ је преминула 28.08.2016. године (у 84. години живота). Следећег дана, сусетка ДД је предала туженој коверту са завештањем. Тужена је отворила коверту и прочитала садржину завештања, након чега је почела да плаче и отишла у кухињу. Док се тужена налазила у кухињи, ДД (саслушана пред првостепеним судом у својству сведока) је хемијском оловком, испод текста завештања, на средини доњег дела папира, одмах изнад утиснутог лога, исписала свој потпис. Јавни бележник Игор Врањеш је прогласио предметно завештање, издавши потврду бр. УПП 104-2016 којом је потврдио да је завештање сада покојне ГГ сасастављено у виду писменог завештања пред сведоцима дана 20.07.2016. године, у једном примерку. Тужиле су на рочишту пред Јавним бележником оспориле правну ваљаност тестаментa, па је поступак расправљања заоставштине прекинут и оне су упућене на покретање парничног поступка ради утврђивања пуноважности завештања, што је предмет овог поступка. Графолошким вештачењем утврђено је да је спорно завештање потписала сада пок. ГГ, као и да је својеручно написала предметно завештање. Медецинским вештачењем утврђено је да је оставиља у време сачињавања завештања била способна за расуђивање и изражавање своје воље.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили као неосноване главни тужбени захтев за утврђивање ништавости предметног завештања, тако и евентуални тужбени захтев за поништај предметног завештања због рушљивости. Закључили су да је предметно завештање којим је ГГ сву своју имовину оставила туженој као својој рођаци (ћерки пок. сестре од стрица), уз налог да не носи црнину, не објављује њену смрт и не држи даћу, иако је проглашено као писмено завештање пред сведоцима, по својој форми својеручно завештање из члана 84. Закона о наслеђивању, без обзира што се на њему налазе потписи тужене и сусетке ДД, па нема разлога за утврђивање његове ништавости из члана 160. став 2. Закона о наслеђивању. До стављања потписа тужене дошло је на молбу оставиље која је, након сачињавања завештања, позвала тужену једном приликом и прекривши део текста завештања тражила од тужене да потврди да ће испунити њену вољу након њене смрти, након чега је завештање потписала и оставиља. До стављања потписа сусетке ДД (којој је ГГ предала на чување затворену коверту са завештањем) дошло је након сачињавања завештања и након смрти ГГ, тако што је самоиницијативно ставила свој потпис у намери да се на тај начин констатује да је она то завештање предала туженој. Нису испуњени услови ни за рушљивост предметног завештања у смислу одредбе члана 164. у вези одредаба чланова 168. и 170. Закона о наслеђивању јер изведеним доказима тужиле нису доказале да оставиља није имала завештајну способност, да је

било мана њене воље, као и да при сачињавању завештања нису поштовани облик и услови одређени законом, јер је графолошки вештачењем утврђено несумњиво да је целокупно завештање сачињено од стране оставиље, а медицинским вештачењем да је она била способна за расуђивање.

По оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одбили тужбени захтев за утврђење ништавости предметног завештања (главни тужбени захтев) и за поништај предметног завештања због рушљивости (еветуални тужбени захтев), дајући за своје одлуке правилне разлоге.

Према члану 84. Закона о наслеђивању, завешталац који зна да чита и пише може завештање сачинити тако што ће га својом руком написати и потписати, а за пуноважност својеручног завештања није нужно да се у њему назначи датум када је сачињено, али је то пожељно. Према члану 85. истог закона, завешталац који зна да чита и пише може завештање сачинити тако што ће пред два сведока изјавити да је већ сачињено писмено прочитао, да је то његова последња воља и потом се на писмено својеручно потписати. Сведоци су истовремено потписују на самом завештању, а пожељно је да се назначи њихово својство сведока. Према члану 113. овог закона, не може бити завештајни сведок лице које је завештаоцу крвни сродник у правој линији, побочни сродник закључно са четвртим степеном сродства, тазбински сродник закључно са другим степеном сродства, сродник по усвојењу, супружник, бивши супружник, ванбрачни партнер, бивши ванбрачни партнер, старалац, бивши старалац, штићеник и бивши штићеник. Према члану 132. овог закона, завешталац може наложити наследнику или испорукопримцу да нешто учини или се уздржи од нечега што би иначе био овлашћен да учини, али тако да између обавезног лица и корисника налога не настане облигациони однос.

Закон о наслеђивању, у члану 135. став 1. прописује да завештање треба тумачити према правој намери завештаоачевој. Ништаве су оне одредбе писменог завештања пред сведоцима којима се нешто оставља завештајним сведоцима, као и брачним друговима, прецима, потомцима и браћи и сестрама сведока (члан 160. став 2.). На ништавост суд пази по службеној дужности и на њу се може позвати свако заинтересовано лице (члан 161.). Право на истицање ништавости се не гаси (члан 162. став 1.). Завештање је рушљиво ако га је сачинио онај ко није имао завештајну способност, ако у време завештања било мане завештаоачеве воље иако при сачињавању завештања нису поштовани облик и услови одређени законом (члан 164. став 1.), а право на истицање рушљивости гаси се истеком законом одређеног рока (став 2.). Рушљиво је завештање које није сачињено у облику и под условима одређеним законом (члан 168.). Поништај завештања рушљивог због повреде облика и непоштовању услова одређених законом може се захтевати у року од једне године од дана сазнања за завештање, а најкасније у року од 10 година од дана проглашења завештања. рок од једне године не може почети да тече пре проглашења завештања (члан 170.).

И по оцени Врховног суда, предметно завештање је по својој форми својеручно завештање у смислу члана 84. Закона о наслеђивању, без обзира на то што се на њему налазе потписи два лица (тужене као завештајног наследника и сусетке). Наиме, према утврђеном чињеничном стању, ти потписи на завештању нису потписи завештајних

сведока у смислу писменог завештања пред сведоцима. До стављања потписа тужене као завештајног наследника дошло је на молбу завештаоца, након сачињавања завештања, без упознавања тужене шта представља садржину писмена на којем ставља свој потпис, и то као знак да ће поступити по налогу завештаоца након њене смрти, а до стављања потписа сусетке, коју је завешталац задужила за чување коверте са завештањем, је дошло након смрти завештаоца као знак да је завештање предала завештајном наследнику. Супротно наводима ревизије, према записнику о проглашењу предметно завештање је проглашено само као завештање, без назначења било какве форме. Све и да је проглашено као писмено завештање пред сведоцима (према потврди коју је издао јавни бележник), то не би било од утицаја јер је закључак о форми завештања било могуће извести тек након изведених доказа и утврђених чињеница у овој парници односно да није реч о писменом завештању пред сведоцима, већ својеручном завештању.

Како непотпуно и погрешно утврђено чињенично стање не може бити разлог за изјављивање ревизије на основу члана 407. став 2. ЗПП, остали наводи ревизије нису разматрани.

На основу изложеног и члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Захтев тужене за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију је одбијен као неоснован јер нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП.

На основу члана 165. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић